

Із циклу щорічних лекцій
пам'яті Івана Огієнка

**ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ**

Випуск VI

Серія: Мовознавство та лінгводидактика

*Лекцію прочитано 23 жовтня 2024 року
в Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка*

УДК 373.016:811.161.2](477)"202"

ББК 74+81

Г 79

*Рекомендувала
вчена рада навчально-наукового інституту
української філології та журналістики
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
(протокол за №1 від 10 січня 2024 року)*

Рецензенти:

Сукаленко Тетяна – доктор філологічних наук, професор
(Державний податковий університет);

Чайковська Ольга – кандидат філологічних наук, доцент
(Заклад вищої освіти «Подільський державний
університет»);

Марчук Людмила – доктор філологічних наук, професор
(Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка)

Відповідальні редактори:

Анжеліка Попович, доктор педагогічних наук, доцент;

Інна Беркешук, кандидат філологічних наук, доцент
(Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка)

Г 79 Грещук Валентина

Патріотичне виховання здобувачів загальної середньої та вищої освіти засобами поетичного тексту. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2025. Випуск VI. Серія: Мовознавство та лінгводидактика. 48 с.

УДК 373.016:811.161.2](477)"202"

ББК 74+81

© В. Грещук, 2025

ВСТУПНІ ЗАВВАГИ

Читання щорічних публічних лекцій у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка започатковано з ініціативи кафедри історії української літератури та компаративістики в 2015 році, напередодні сторічного ювілею засновника, першого ректора й патрона¹. Лекторами були відомі в Україні та за її межами провідні фахівці галузі літератури й культури. Кожну прилюдну лекцію опубліковано окремим виданням під загальною редакцією ректора Кам'янець-Подільського національного університету, професора Копилова Сергія. Автор ідеї прилюдних лекцій – Олег Рарицький, доктор філологічних наук, професор.

О. Рарицький і Г. Насмінчук переконували, що «Публічні лекції пам'яті Івана Огієнка можуть мати продовження у вигляді лекцій та видань, які розробляють актуальні проблеми сучасних стратегічних наукових досліджень»².

Серію «Мовознавство і лінгводидактика» в циклі щорічних лекцій пам'яті Івана Огієнка започатковано в 2015 році з ініціативи доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української мови (2007-2023 рр.) Люд-

¹ Насмінчук Г., Рарицький О. Сто років успіху кафедри історії української літератури та компаративістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історія, сьогодення, перспектива. *Слово і час*. 2018. №10. С. 25-34. URL: <http://surl.li/ukxjx>

² Там само.

мили Марчук. Такі лекції читають у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка до Дня української писемності та мови.

Шосту щорічну лекцію серії «Мовознавство та лінгводидактика» 23 жовтня 2024 року виголосила кандидат філологічних наук, доцент, завідувач відділу навчання української мови і літератури Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України Грещук Валентина Василівна.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ

Мета: окреслити значення термінів “патріотизм”, “патріотичне виховання”; зосередити увагу на формуванні патріотичної свідомості у здобувачів загальної середньої та вищої освіти засобами поетичних текстів; проілюструвати способи використання поезій у навчальному процесі, зокрема на заняттях із “Методики викладання української мови” та “Стилістики і культури української мови” на матеріалах поетичної збірки “Ми зустрінємось там, де не буде війни...” та інших віршів; виховувати почуття любові та шани до Батьківщини, національної гордості, гідності, самосвідомості, естетичного сприйняття світу.

“Патріотизм (грец. *πατριώτης* співвітчизник, грец. *πατρίς* та лат. *патрія* – батьківщина) – громадянське почуття, змістом якого є любов до батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури, особливе емоційне переживання своєї належності до країни і свого громадянства, мови, історії, традицій, готовність діяти в інтересах вітчизни та постати на її захист у разі необхідності” [4, с. 546].

Патріотичне виховання є складовою національного виховання, головною метою якого є формування і становлення свідомого громадянина – патріота України, готового до виконання своїх конституційних обов’язків, бережливого ставлення до рідного слова, до традицій, до духовних і культурних надбань народу, до історичного минулого.

Завданням педагога є формування національної свідомості, самосвідомості, національної гордості та гідності, виховання любові до свого народу, землі, мови, утвердження патріотичних цінностей, переконань, поваги до воїна-захисника, шанобливого ставлення до Батьківщини.

Сьогодні, коли український народ виборює незалежність і свободу у страшній війні з російським окупантом, у війні, що обпалює душі, викликає лють і гнів щодо російської агресії, педагогам у навчальному процесі надто важливо акцентувати увагу на формуванні патріотичного почуття молоді, а саме: гордості за свою країну, поваги до воїна-захисника, любові до мови, історії, культури, традицій тощо. Усі ці компетентності можна і треба плекати на уроках і заняттях з української мови та літератури, історії, українознавства тощо.

Моя поетична збірка “Ми зустрінемося там, де не буде війни...”, яку я підготувала у 2022 році є своєрідною боротьбою з ворогом, у ній я передала всі свої почуття та емоції від початку повномасштабної війни росії проти України, в моїх поезіях живе любов до рідного краю, природи, біль за понівечену рашистом українську землю, гордість за звитягу воїнів-оборонців, неймовірна любов до рідного слова, до мови як найважливішого чинника національної самобутності, самоідентифікації та самозбереження. За допомогою поетичних текстів цієї збірки можна формувати у здобувачів середньої та вищої освіти почуття патріотизму та любові до рідної мови, наведемо один із прикладів:

Я хочу чути українське слово,
я ним і дихаю, і плачу, і живу,
мені від нього на душі так світанково,
сміюсь я словом й боротьбу свою веду!
Мені із ним в житті так пощастило,
я ще з дитинства словом дорожу,
тепер воюю ним і б'ю щосили,
я в ньому найцінніше бережу!
У ньому – татова любов і коліскова мами,
у ньому – синє небо і густі ліси,
я з словом вже давно іду світами,
без слова я, як квітка без роси!
Я словом зранку сонце зустрічаю
і починаю словом кожний день,
я з словом щось знаходжу і втрачаю,
із слів складаю вірші для пісень!
Моє ти рідне, українське слово,
ти – воїн мій, я в тебе – командир,
у нас до Перемоги все готово,
тож прозвучи нарешті: “В Україні – мир!” [2, с. 117]

На обкладинці збірки зображений мій односельчанин, сусід Роман Червак, який на початку війни став на захист України та воював у Попасній. Йому я присвятила одну зі своїх поезій “Усім я хлопцям дуже вдячна”:

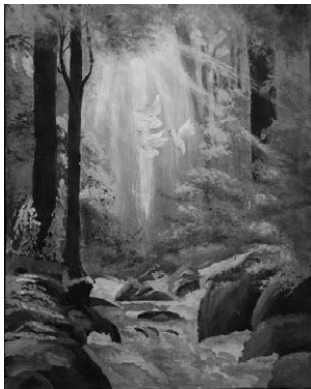
Усім я хлопцям дуже вдячна,
що захищають спокій нам,

а десь далеко, де Попасна,
воює мій сусід Роман!
Для мене він – Герой відважний,
уклін земний, ти – патріот,
ти вже не юний, вік – поважний,
ти захищаєш свій народ!
Ми всі за тебе Бога молим,
і ангела тобі ми шлем,
ми переможемо і в Ріпному –
під мирним небом тебе ждем!
Я вірю в тебе, Україно,
горджуся іменем твоїм,
схиляю голову уклінно,
ти – всесвіт мій і рідний дім! [2, с. 97]

На всіх творчих, профорієнтаційних і виховних зустрічах зі студентами та здобувачами загальної середньої освіти я висловлюю велику шану та подяку воїну-односельчанину і всім, хто боронить нашу землю, акцентую увагу на героїзмові українських захисників. До речі, Роман був запрошений на презентацію моєї збірки, яка відбувалася в Івано-Франківській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Івана Франка, і я мала чудову можливість укотре подякувати йому за наш з вами спокій.

Надзвичайно важливим аспектом у навчально-виховному процесі є формування у студентів філологічного факультету не лише умінь та навичок роботи зі словом, а й виявлення інших талантів, зокрема малювання. Студенти удосконалюють не тільки мовні компетентності, а й розвивають свої творчі здібності. Так, скажімо, малюнки студентки філологічного факультету Наталії Майзнер вдало доповнюють поетичні тексти моєї збірки. Художній талант Наталії я відкрила через соцмережі, де побачила один із її малюнків, а саме: на тлі карти України – воїн, якого міцно обіймає дівчинка. Я запропонувала Наталії оздобити своїми малюнками мою поетичну збірку, на що вона люб'язно погодилася. Варто зазначити, що Наталія ще й удосконалила свої художні навички, оскільки до цього малювала тільки чорно-білі картини. До моєї збірки, на моє ж прохання, вона додала кольорову палітру. Ось деякі малюнки Наталії, що ввійшли до моєї збірки:

Усі поетичні тексти збірки дозволяють мені на заняттях зі “Стилістики і культури української мови” та “Методики вивчення української мови” використовувати їх як ілюстративний матеріал. Збірка слугує навчально-виховним комплексом, методичним забезпеченням у роботі і викладача, і вчителя, і студента-практиканта на заняттях із лінгвістичних дисциплін, де вивчається текст, його ознаки, ідейно-художній аналіз, стилістичні фігури, тропи тощо.

Важливим етапом у формуванні фахових компетентностей здобувачів освіти у ділянці філології є напрацювання основних навичок роботи з текстом. До курсу “Стилістика і культура української мови” я уклала короткий словник термінів, у якому використала рядки своїх поезій як ілюстративний матеріал. Наприклад, така стилістична фігура як анафора засвідчена у рядках поезії “Намалюй мені сонце у мирному синьому небі”:

*Намалюй мені сонце у мирному синьому небі,
намалюй мені хату, що стояла ціла до війни,
намалюй мені тата живого, не на портреті,
намалюй мені, мамо, – просила дитина, – ось фарби,
взьми... [6, с. 11]*

Для ілюстрації емпізи я використала рядки поезії “Дуже сумно, війна іде”:

*Дуже сіро, без сонця, похмуро,
дуже сумно, війна іде,
дуже сильно враз вітром війнуло,
дуже вірю, що все мине...*

Дуже-дуже надіюся, мрію,
дуже прошу, щоб мир прийшов,
дуже щиро тоді я зрадію,
дуже хочу, щоб гріла любов.
Дуже-дуже, сильніш не буває,
дуже, враже, ти нам набрид,
дуже прагне народ мій, бажає,
щоб навіки ти, вороже, зник.
Дуже швидко розступляться хмари,
дуже високо сонце зійде,
дуже прикро, що хтось без пари
дуже віддано й досі жде...
Дуже-дуже, так *дуже* треба,
дуже-дуже, до краю, без меж
дуже синього мирного неба,
Україно, ти будеш, авжеж! [6, с. 17]

Поетичний текст “Прокинься, світе, більше не спи”
служить для прикладу топонімів:

Прокинься, світе, більше не спи,
страшна година від тої орди:
розбита *Буча*, сивий *Ірпінь*,
а *Маріуполь* – чорний, як тінь...
Плаче *Гостомель* і *Харків* теж,
мужній *Чернігів* бомблять без меж,
славетний *Київ* гордо стоїть,
що ще вам треба, невже сліпі?

Невже незрячі, невже глухі,
а, може, розум Бог вам забрав,
лихий попутав чи закарав,
що з вами, люди, ви ж не святі,
ви ж не безсмертні, такі, як всі.
То ж схаменіться, ворог страшний,
гине від нього старий і малий,
ви не турбуйтеся, геть співчуття,
зброю давайте, йдем до кінця,
бо завтра кат цей прийде й до вас,
він скаженіє, вбиває нас.
Прокинься, світе, довго не спи,
нам треба зброї, допоможи,
о, Боже милий, у чому річ?
Закрий ти небо, дай зброю з пліч!
Дай, Боже, сили, праведний, нам,
світ геть безсилий: підкинув там,
щось трохи – мало, тягне чогось,
мабуть, боїться, а нам довелось
битися гідно, чим вже було...
Ще трішки, Боже, нехай би зійшло
сонце над нами, дай нам снаги,
згиньте дощенту всі вороги! [6, с. 70]

Уривок поезії “Ох, липню, я до тебе липну!” використано у словнику для ілюстрації діалогу:

Ви говорили з липнем? Я вже встигла!

Я ще удосвіта заглянула в вікно:

хитнулася від вітру вишня стигла,
і липень показав своє чоло...
Я усміхнулася: *пора у гості,*
заходь, господарюй, твоїй день прийшов,
у нас, на жаль, часи тепер непрóсті,
нам треба, щоб дорогу мир до нас знайшов!
Ти з червнем зустрічався у дорозі?
Він, мабуть, всю картину описав,
ми надзвичайно будем раді Перемозі,
я думаю, що ти про це вже їй сказав?
Тут липень ствердно зашумів лісами,
запевнив мене співом солов'їв,
так, Перемога йде уже стежками,
до вас прямує, я їй заповів.
Ох, липню, я до тебе липну,
ти мусиш Перемогу принести,
я до війни ніяк не звикну,
я хочу миру, друже, помози!
А липень глянув хмарами із неба,
дихнув на мене ніжно вітерцем:
я розумію, миру всім нам треба
і підморгнув грайливо промінцем.
А я до липня, дійсно, дуже липну,
я лиш одне йому повторюю щораз:
я, липню, вже від тебе не відлипну,
пообіцяв – зроби, то мій тобі наказ!
А липень сонцем усміхнувся до мене

і кинув променем палкий привіт,
то Україна, липню, просить в тебе,
нам миру треба, хай почує світ.
Зашелестіло листя, липень бродить,
розпочинає він свою ходу,
пообіцяв нам мир – нехай так зробить,
я не відлипну, липню, я вже йду! [6, с. 25]

Така стилістична фігура як алітерація наскрізь пронизує поезію “Жовтенький жовтень”:

Жовтенький жовтень жовтим жовто жовкне,
жоржини журиються, і жолуді в журбі,
виходить осінь з жовтнем на паркет в жупані жовтім,
а жовтень жовтий одяга жакет й собі.
Тримає жовтень осінь жовту
так ніжно за високий стан,
кружляють в танці жовто-жовтім,
жовтезний в жовтня з осінню роман...
А осінь жовті реверанси
щоразу жовтню видає,
у нього є прекрасні шанси:
краса, відвага й сила в жовтня є.
Так пильно заглядає жовтень у осінні очі,
жбурляє в різні боки всі печалі та жалі,
і, наче жорнами, їх меле й викидає в темні ночі,
летять у жовтім танці жовтень й осінь,
неначе в синім-синім небі журавлі...

У жмені осені насипав жовтень сили,
для міцності червоного налив у жбан вина,
так горнеться до жовтня осінь, він – щасливий,
один у неї він, й вона у нього теж одна.
Жовтогаряча осінь, жовтий жовтень
встеляють жовтим килимом дорогу у життя,
щороку неодмінно наступає той день,
коли із жовтнем в осені розжовкнуть знову
почуття! [6, с. 8]

До курсу “Методика вивчення української мови” я підготувала “Методичні рекомендації до проведення уроків з української мови (Будова слова. Словотвір)”, у яких запропонувала систему вправ і завдань, використовуючи як мовний матеріал свої поетичні тексти. Під час проходження виробничої навчально-виховної педагогічної практики на уроках української мови та літератури студенти послугуються моїми напрацюваннями, забезпечуючи патріотичне виховання. Багато поезій продекламовано і записано учнями та студентами у змонтованих ними відеороліках, які є добрим засобом у проведенні виховних заходів, присвячених мові, рідному краю, зв'язі наших захисників, а також під час профорієнтаційних зустрічей.

Це засвідчує не лише популяризацію українського поетичного слова, а й виховує почуття глибокого патріотизму, вдячності та шани воїнам-захисникам, любов до рідного слова. Таким чином акцентується увага на важливості культурного та словесного фронту.

Учні та студенти ще й обирають мої поетичні тексти на різноманітні конкурси, де отримують призові місця. Так, учениця ліцею №22 Івано-Франківської міської ради восьмикласниця Катерина Гупан зайняла 1 місце у конкурсі декламування віршів на патріотичну тематику із моєю поезією “А ми найкращі в світі українці”:

А ми найкращі в світі українці,
у нас у серці – синьо-жовтий стяг,
ми – патріоти, не якісь чужинці,
в нас мова українська на устах!
Я вишиванку одягаю гордо,
і українською співаю я пісень,
я на своїй землі, мені комфортно
тут зустрічати сонце кожен день!
Я зустрічаю сонце й проводжаю,
коли за обрій котиться воно,
я Богу дякую за все, що маю,
і неба прошу, щоби мирним вже було!
Я не тікаю, тут моє коріння,
моя земля не знає “язика”,
тут українська мова з покоління в покоління,
тут справжня Україна, але йде війна!
Не будь байдужим, то твоя країна,
будь гідним сином і донькою теж,
яка ж прекрасна в нас з тобою Україна,
а мова – оберіг, коли ти це збагнеш?

Будь українським, мій народе, патріотом,
вчи мову, бережи її кордон,
воюй на фронті і в тилу, перед польотом
дивись у небо – там твій рубікон!
А небо розправляє сильні крила,
над Україною спиняє літаки,
ти лиш проси, там є небесна сила,
що порятує нас з тобою від війни!
Я зупинилась – погляд знов до неба,
там я знаходжу відповідь на все,
хмаринка усміхнулась: буде так, як треба,
мир повернеться у життя твоє й моє! [2, с. 116]

До Дня українського добровольця учні цього ж ліцею змонтували відеоролик, використавши мою поезію “Ти – доброволець, мужній син країни!”:

Коли постукала війна в наш дім,
ти перший став на захист Батьківщини,
тобі велика шана і низький уклін,
ти – доброволець, мужній син країни.
Ти зупиняв навалу ворогів,
міцним плечем тримав над нами небо,
без зброї воював ти, як умів,
кричав війні: не йди сюди, не треба!
Ти сон мій, спокій бережеш й тепер,
даєш можливість жити і любити,
ти – ангел з добрим серцем, волонтер,

ти добровільно йшов добро творити.
Грудьми тримаєш фронт усі ці дні,
твоє життя весь час у небезпеці,
ти шанс даєш усім нам, зокрема, й мені,
сталеву волю маєш і вогонь у серці.
Ти – син землі Шевченка і Франка,
про тебе пишу вірші і пісні складаю,
така відвага в тобі, а душа така тонка,
ти відвоюєш все, вернись живим, благаю.

Під час святкування Всесвітнього дня поезії, 21 березня, восьмикласники ліцею №22 Івано-Франківської міської ради запросили мене на виховну годину. За допомогою своїх поетичних текстів я зосереджувала увагу на основних аспектах, які формують почуття патріотизму.

До Дня української писемності та мови була організована зустріч із учнями 9-Б класу ліцею №2 Івано-Франківської міської ради, де я мала можливість ознайомити їх зі своєю збіркою “Ми зустрінемося там, де не буде війни...”, розповісти про свого сусіда Романа Червака, якому присвятила одну із поезій. Оскільки цей захід був приурочений до Дня української писемності та мови, то ми із студентами декламували мої поетичні тексти про мову. Відрадно, що ліцеїсти теж доєдналися до цього дійства і також читали поезії. Магістрантка Файфрук Лілія (спеціальність “Середня освіта”) працює вчителем у цьому ліцеї і на уроках української мови та літератури теж використовує мої поетичні

тексти як ілюстративний матеріал. Під час цієї зустрічі провідна фахівчиня навчально-наукового Інституту українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Рибчак Соломія ознайомила учнів із роботою навчально-наукового Інституту українознавства, розповіла про його діяльність, основні публікації та подальшу перспективу. Вона зацентувала увагу на тому, що напрацювання навчально-наукового Інституту українознавства є надзвичайно актуальними в умовах сьогодення, оскільки основна робота спрямована на поширення знань про Україну, її народ, історію, державність, мову, культуру тощо.

Воєнна тематика у поезії, безсумнівно, слугує матеріалом у національно-патріотичному вихованні молоді. Я неодноразово брала участь у семінарах для кураторів перших курсів, магістрантів, аспірантів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. За допомогою своїх поезій я передавала осмислення пережитого досвіду війни кожним із нас, а також окреслювала широку палітру емоційних відчуттів, що впливають на формування патріотизму, це: любов, віра, надія, біль, сподівання, оптимізм, впевненість тощо.

Домінують у багатьох моїх віршах є любов до отчої землі, до рідної української мови, до одвічних духовно-національних традицій народу, як-от: *Мир, затам, починається з мови!; за своє стоїмо ми горою!; Воюймо всі: мечем і словом; до Перемоги вперто йдім!; ми коріння своє не розгубим!; Люблю Україну понад усе!; Дай, Боже, сили,*

*праведний нам; дай нам снаги; нескорений мій народе, / ми
встоїмо у цій війні!; Ми точно вже не ті, ми всі інакші, /
знесилені, згорьовані, але безстрашні!*

Життєстверджувальні поетичні рядки ми зустрінемось там, де не буде війни слугують назвою однойменної поетичної збірки:

*Ми зустрінемось там, де не буде війни,
десь у полі, у лісі чи в горах,
там стіною нам будуть старі ясени,
ми зустрінемось в мирних просторах.
Ми завітчаним полем будем разом іти,
десь шумітимуть верби й смереки,
ми щасливі з тобою: в тебе – я, в мене – ти,
мирне небо, а в гніздах – лелеки.
Я на зустріч чекаю, рахую вже дні,
знаю точно, що вже незабаром,
так багато розкажем: я – тобі, ти – мені,
далі піде усе в нас за планом.
Ми ще кращі побачим з тобою часи,
ми напишемо справжні романи,
пам'ять в серці роками ми будем нести,
щастя – в мирному небі над нами.
Ми зустрінемось там, де не буде війни,
ми згадаємо всіх поіменно,
Україно моя, твої дб'ючки й сини
воювали – і це недаремно!*

Ти врятована, панно, ти мужня у нас,
ти вже гордо розправила крила,
ти далá нам вогонь, і він не погас,
ти в майбутнє нам двері відкрила! [2, с. 49]

Віра та сподівання на краще майбутнє, що чітко прочитується у моїх поетичних текстах, допомагають формувати беззаперечну впевненість у нашій перемозі та у мирному завтрашньому дні. Поезія “Тобі всі вірші я кладу до ніг” це добре демонструє:

Зберу всі вірші я в один букет
і подарую збірку Україні,
я змалювала, моя рідна, твій портрет
і фарби добирала жовті й сині!
Така красива вийшла в мене ти,
струнка постава, очі сині-сині
і жовті коси...Де такі знайти?
Нема ніде, вони одні-єдині!
Така ошатна ти в моїх віршах,
така вродлива, рідна Україно,
і дуже сильна з ворогом в боях,
непереможна ти, моя країно!
Яка ж багата: гори та ліси,
стеги широкі та лани просторі,
і чисті ріки, кольору роси,
і краєвиди милі, неозорі.
Яка ж відважна: мужньо йдеш вперед,
спиняєш танки, знищуєш ракети,

ти – Героїня, це вже не секрет,
тобі присвячують вірші поети!
Яка ж розкішна: ніжно квітнеш ти,
а зараз лілії червоні око ваблять,
ти, як лілея, хочеш теж цвісти,
тож процвітай, тебе в піснях прославлять!
Я зачарована тобою, ти – боєць,
умієш стрій тримати дуже вправно,
війні наступить незабаром вже кінець,
ти переможеш, наша ніжна панно.
Тобі всі вірші я кладу до ніг,
вклоняюсь низько-низько, до самого долу,
ти все зробила, щоб народ твій перемиг,
після війни зустрінемося знову.
Сміються й плачуть знову солов'ї,
над нами буде мирне небо,
ми, українці, на своїй землі,
хай буде вічно мир, війни не треба! [2, с. 133]

Під час Національного тижня читання поезій учні Ріпненського ліцею Дубівської сільської ради Івано-Франківської області, мого рідного села, провели годину поезії під гаслом моїх поетичних текстів “Люблю Україну понад усе”, декламуючи мої вірші:

Як тобі там, сину України,
на холодній і страшній війні?..
Вже під білим снігом кетяги калини,

хай тебе зігріють молитви мої.
То твоя заслуга, що ніч день пускає
до моєї хати, у моє вікно,
нехай наша вдячність тебе зігріває,
й ангел-охоронець візьме під крило.
Ви найкращі в світі воїни-солдати,
гордимось вами, молимося за вас,
вас зростила справжня українська мати,
переможемо, хлопці, наступає час.
Поверніться, рідні, лиш живі додому,
хай вас приголубить мамина рука,
і тоді солодку відчувайте втому,
вам за Перемогу дякує земля.
Так і буде, Боже, рятуй наших хлопців,
Україно рідна, зігрівай теплом,
нехай повиходять з холодних окопів,
ми чекаєм всі їх з миром та добром.

Вам би жити, хлопці, й любити,
розривається серце за вас,
треба ворога клятого бити,
віддасте життя за нас.
Ми в теплі, у безпеці, ми ситі,
і за все це завдячуєм вам,
ви ж голодні, змерзлі, немиті,
зупиняєте хід ворогам...
Повертайтесь живими додому,

бережіть себе, хлопчики, там,
попри біль, небезпеку і втому,
принесіть Перемогу нам.
Дочекаємось неодмінно,
ми здолаємо ворогів,
як повітря, це необхідно,
ми в молитві до всіх Богів.
Хлопці, втримайте цю навалу,
хлопці, вірим усі лиш вам,
вам складаємо шану й славу,
України мужнім синам.

Я брала участь у поетичному марафоні “Наші музи не мовчать! Разом до перемоги”. Дві мої поезії опубліковані на сторінці Національного музею літератури України:

Моя Україна хворіє...

Ми знову хворієм з тобою,
ще ковідні рани болять,
на цей раз страшною війною,
нам вірус приніс окупант.
Моя Україна хворіє –
передінфарктний стан,
ліки потужні потрібні,
встигнути б тільки нам.
Мамо моя, Україно,
ти нам потрібна жива,
не залишай нас, рідна,
ми вже за тебе в боях.

Зараз усі ми на фронті:
на передовій і в тилу,
видно – на горизонті
сонце несе нам весну!
Ми вже отримали дозу
від тої страшної чуми,
діти, старі та дорослі –
усі вакциновані ми.
Скоро, вже зовсім скоро,
маєм імунітет,
ми проганяєм ката,
нехай іде він геть!
Народ ще й не так йому каже,
але я промовчу,
серце у тебе слабеньке,
вилікую – і скажу.
Мамо моя, Україно,
уже незабаром ти
дихнеш на повні груди,
стабілізується тиск.
Кров запульсує в жилах,
серце заб'ється в такт,
щезне той вірус навіки,
згине рускій кат.
Ми переждемо, мамо,
бо ти дала нам усе:
розум, енергію, силу,

нам врятувати б тебе.
Зовсім, вже зовсім скоро,
ще трішечки потерпи,
нам до Великодня треба
в порядок усе привести! [2, с. 10]

Березень двадцять другого!

Сонце золотом з синього неба
посипає землю щодня,
згинє, шезне, зітліє отрута,
що засіяла клята війна.
Березень двадцять другого,
вперто крокуй вперед,
до Перемоги над ворогом
робимо ще один злет.
Ми вже окрилені долею,
ми вже в польоті усі:
влучно цілимо в ворога
в небі та на землі.
Сонце! Сип далі золотом.
Небо! Сохрани нас від ворога.
Земле! Зіллям і травами
нам Україну зціли! [2, с. 26]

Тринадцять поезій, які написані уже після того, як ви-
йшла збірка, ввійшли до 3 тому Антології мережевих текстів
“Слово, загартоване війною”. Ось деякі з них:

А літо мені каже: я вже йду,
прийду до тебе у наступнім році,
нехай красуня-осінь прожене біду,
підтримаю тебе на кожному кроці.
Яка ж я вдячна, літечко, тобі,
твої обійми додавали сили,
то були незабутні літні дні,
з тобою разом миру ми просили.
На жаль, війна вирує весь цей час,
та ми з тобою дуже витривалі,
а Перемога все ж прийде до нас,
ми боремося разом й далі.
Тобі я, літо, дякую за все,
налюбувалась я тобою вдосталь,
що ж нам золотокоса осінь принесе?
На горизонті бачу Перемоги постать.
Ми мріємо про переможний день,
чекаємо його вже сьомий місяць,
а український дух міцнішає щодень,
і обнадійливо нам зорі з неба світять!
Ще трохи, літечко, зігрій своїм теплом,
не поспішай, поговори зі мною,
я почувалася безпечно під твоїм крилом
і сумуватиму ще довго за тобою...
Ти осені при зустрічі скажи,
що Україна бореться пів року,

ми хочемо йти далі без війни,
ти попроси її про це зі свого боку!
А літо тихо-тихо губить слід,
так непомітно зачиняє браму,
я відчуваю осені прихід,
нехай несе нам казку, а не драму!.. [5, с. 62]

Нанижую в намисто день за днем,
таких розкішних наплету герданів,
я кольори для них беру в осінніх хризантем,
а срібла додаю від вранішніх туманів.
Посиплю золотом усі разки,
його мені люб'язно осінь зичить,
додам червоного поміж рядки
й бузкового ледь-ледь, мені цей колір личить.
Біда, бо є в намисті й чорні дні,
війна розмалювала їх так тьмяно,
нанижую, слізьми я умиваю намистини ті,
не дам зіпсути я війні свої гердани!
За чорним – синьо-жовті кольори,
так сяють, аж зривають око,
ніколи і нізащо вороги
нас не здолають, бій ведем жорстоко!
Розсипала я перли по землі,
здригнулася рука, хтось йде у вічність,
курличуть в синім небі журавлі,
сумний трагізм й безмежна героїчність...

Все є в моїх герданах, в них – життя
переплітає чорну смугу й білу,
яскравих кольорів підшукою вже я,
чекаю Перемогу запізнїлу... [5, с. 63]

Чаклунка-осїнь стукає у вікна
легеньким вітром, десь дрібним дощем,
така ще кольорово-ніжна і погідна,
такий солодкий на душі від неї щем...
Підлікувала зболені серця нам,
потїшила щедротами лісів,
пісень співала вранїшнім туманам,
щоб берегли наш край від ворогів.
Такі секрети осїнь наша знає,
мольфарка-осїнь віджене війну,
пильнує всі простори, оглядає,
надїйну маєм берегиню і мїцну.
Мїняє осїнь швидко нову фазу:
їз жовтня переходить в листопад,
у контратаку наступатиме відразу,
їде вперед, не оглядається назад.
Упевнена хода, струнка постава,
відважна осїнь наша, бойова,
не просто їде, пливе, неначе пишна пава,
ти – господиня, осене, на все маєш права.
Учора розривали день страшні сирени,
а ми їз осїнню засмученї були,

я заглядала в очі їй, дивилася й вона на мене,
сирени скаженіли, як у відчаї, гули.
Затихло все, лягає осінь спати,
добраніч, кольорових тобі снів,
а зранку будемо з тобою сонце зустрічати,
ми переможемо тих клятих ворогів. [5, с. 65]

Сьогодні літо повернулося у гості:
день просто пестив нас своїм теплом,
зустріла осінь літо десь на мості,
взялись за руки і пішли разом.
Я подивована: день дихав літом, правда,
так усміхався, ніжив, воркував,
була у ньому, звісно, і осіння барва,
день вдало літо й осінь в собі поєднав.
Ішли сьогодні поруч осінь й літо,
так легко йшли, пліч-о-пліч, два крила,
потішили нас, потім непомітно
десь осінь загубила літо й не знайшла.
Пливе осінній день, зникає тихо,
жовто-зелені і червоні кольори,
нехай відходить з ним і наше лихо,
війна нехай зникає назавжди! [5, с. 65]

Як тобі воюється, солдате,
осінь вже зриває жовтий лист,
чи встигаєш з'їсти і поспати?

Обкрадає всім життя рашист...
Він за все заплатить, не пробачим,
бо висока в нас за мир ціна,
дорогий солдате, молодий юначе,
дякує щодень тобі моя земля.
Осінь килимами стелить тобі постіль,
ковдрою вкриває бархатний туман,
ліс пісень співає котрий місяць поспіль,
новий день будує переможний план.
Листопад крокує впевнено, завзято,
осінь поспішає, в ногу з ним іде,
ворога здолаєм і влаштуєм свято,
а тебе, солдате, мати дома жде.
Я вернувся, мамо, – скажеш їй з порога
і пригорнеш міцно до своїх грудей,
листям осінь пише слово Перемога,
листопад малює Мир для всіх людей. [5, с. 66]

Куди ж ти мандруєш, красуне, спинися,
тікаєш від мене городами в гай,
побудь, не зривай ще з дерев жовте листя,
потіш мене, осене, мить зачекай...
Ти просто царівна, ти казка осіння,
яскраво ще квітнеш в селі під вікном,
такі хризантеми, як мамина пісня,
торкаються серця, налиті теплом...

Трава ще зелена, нагадує сонячне літо,
синь неба сягає далеко за обрій, за край,
дзвенить павутинням ще досі десь бабине літо,
будь, осене, з нами, не спіши, зачекай...
Моя ти розрадо, моя берегинє,
моя Україно, у тебе є ми,
у нас із тобою бажання єдине:
нехай якнайшвидше повернеться мир!
Хитнулась від вітру оголена гілка,
вона відпустила останні листки,
у мене найкраще у світі ім'я – Українка,
і ним нарекли мене мої батьки.
Найкраще ім'я і найкраща країна,
найкращі у неї і доньки, й сини,
і мова найкраща її – солов'їна,
і надто красива вона восени! [5, с. 67]

А я вже чую запах Перемоги,
так пахне гарно, і приємний смак,
він розганяє всі мої тривоги,
в Херсоні вчора був він – добрий знак!
Цей запах має й гіркуватий присмак:
ціна висока, пам'ятай про це,
тече сльоза від радості і смутку чиста-чиста,
бо хтось віддав за цей момент життя своє...
Він там, він з неба дивиться, високо,

його заслуга, що радієш зараз ти.
Ти плачеш? Ні, то, мабуть, щось попало в око...
Не плач, живи, нам треба далі йти!
В нічному небі сяють ясні зорі,
і тихо-тихо місяць вирина,
там непрожиті, вбиті чийсь долі,
тремтить душа, немов натягнена струна...
Солодкий запах Перемоги і такий жаданий,
а серце чогось плаче, аж щемить,
мій рідний краю, ти нам Богом даний,
ми відвоюємо тебе, не сумніваюсь ні на мить! [5, с. 68]

Ти згадуєш, як було до війни?
І я, признаюся, теж дуже часто...
Життя з минулого приходиться в мої сни,
мені від них так на душі прекрасно...
Там щастя оберемками, панує мир,
там ясно грають місячні стожари,
які ж щасливі там з тобою ми були,
все це в нас кляті вороги украли...
А ми повернемо, побачиш, мир прийде,
і не вві сні, а наяву, не віриш?
Підстав мені, а я тобі своє плече,
якщо не стане сили, то своєї вділиш.
А як надія покидатиме тебе,
я дуже швидко поверну їй крила,
як раптом відчай віднайде мене,

ти пригорни до себе і скажи: я поруч, мила.
І я прокинуся одного ранку і скажу:
ти знаєш, то не сон, то Перемога,
відчиню навстіж вікна й покажу,
як у майбутнє стелиться дорога. [5, с. 69]

А він взяв зброю в руки і пішов,
заглянув в небо і в твої блакитні очі,
ти зрозуміла, що пішла твоя любов,
щоб захищати дні спокійні й ночі.
Ти плакала, любов далеко вже була,
її твої молитви зігрівали,
тебе вона у серці ніжно берегла,
ви одна одній сили додавали.
Він згадує небесну синь твоїх очей,
ти погляд його ніжний відчуваєш,
любов допомагає шлях долати цей,
люби й кажи, що ти його чекаєш.
А він із Перемогою прийде
і гляне знову у твої блакитні очі:
твоя любов там берегла мене,
щодня – від ранку й до самої ночі.
А ти йому тихенько теж скажи:
ти найдорожчий захисник мій, воїн,
найбільше щастя, коли разом ми
живем під мирним небом і без воєн! [5, с. 70]

Перетерпіти, переболіти, перейти,
перенести усі незгоди й негаразди,
любов у серці вміти зберегти,
перебороти все і не пропасти.
Переосмислити усе, що було до
й надіятись на те, що буде після,
перемолоти, перетерти лихо й зло,
щоб у майбутньому на них не було місця.
Все пересіяти: половину від зерна,
і перевірити, чи совість чиста,
після зими прийде весна,
перемогти ми зможемо рашиста.
Перевантажити ми мусимо життя
і передати землю в спадок дітям,
переконатися, що наші відчуття
не зрадять нас й минеться лихоліття.
Перепиши, перекажи, перечитай
сторінку боротьби свого народу,
переживи усе й запам'ятай:
непереможні ми від роду і до роду. [5, с. 70]

У газеті “Освітянське слово”, що виходить в Івано-Франківську, до Дня вчителя, до Міжнародного дня рідної мови теж були опубліковані мої поезії:

Намалюй мені сонце у мирному синьому небі,
намалюй мені хату, що стояла ціла до війни,

намалюй мені тата живого, не на портреті,
намалюй мені, мамо, – просила дитина, – ось фарби,

візьми...

Кольоровими, мамо, малюй, як раніше,
щоб аж сяяла хата і квіти цвіли, як в раю,
а щоб в тата обличчя було веселіше,
ти не плач, як малюєш, усміхнися тихенько йому.
Намалюй мені, мамо, ще школу, що ракета розбила,
я до неї хотіла піти в перший клас...
Ти малюєш чи плачеш? Я ж тебе, дорогенька, просила:
жити треба нам, мамо, за себе, за тата й за нас!

А світ мовчить, а ми ковтаєм сльози,
війна вбиває молодих, дітей,
в душі так холодно, по шкірі йдуть морози,
невже немає серця у людей?
Невже немає гідності та сили,
щоб зупинити цю страшну біду,
ми допомоги проти ворога просили,
а світ дозує і провадить свою гру...
Чого чекаєте, той нелюд все вбиває,
невинні діти гинуть кожен день.
невже в вас, дійсно, серця вже немає,
ми під загрозою великою щодень.
Маленький хлопчик з Коломийщини загинув,
у вересні не піде на урок,
він рідну землю рано так покинув,

і полетів у небо, до зірок...
Той ворог цілиться у серце України,
цинічно убиває все живе,
не знищити йому повік країни,
де українська сила і краса живе!

Пишаюся тобою, ти – красива,
любуюся тобою, ти – багата,
найкраща в світі, мила та вродлива,
і така гарна, як батьківська хата.
А щира ти, як мамина молитва,
а щедра, як осінні урожаї,
відважна й сильна, як запекла битва,
і невгамовна, як веселі водограї.
Ти, мово, найсильніша моя зброя,
ти, як симфонія, звучиш, як “Місячна соната”,
ти возвеличуєш захисника, героя
і підриваєш ворога, як бойова граната.
В моєму серці ти з колиски, мово,
не зраджуємо одна одну, йдем у парі,
ми переможемо обов’язково,
ти – моє небо, мир у найкоштовнішій оправі.
Твої слова – яскраві квіти в полі,
так ніжно їх до серця пригортаю,
такі красиві, як струнки тополі,
говорю й плачу ними, і пісні співаю.

Ти – королева, моя мово, ти – царівна,
ти – берегиня, талісман, шедевр,
наймилозвучніша моя, чарівна,
ти – мужня побсестра, ми – воїни тепер.

Співаю мовою своїх батьків,
звертаюся в молитві нею я до Бога,
ще з діда-прадіда, з глибин, споконвіків
вкраїнським словом стелиться моя дорога.
Я зневажаю мову ворогів,
дивуюся, що нею досі розмовляєш,
невже ти дотепер не зрозумів,
що Україні в серце словом тим стріляєш.
Чому така зневага до свого,
де твоя гідність, де подівся розум?
Твій дім зруйновано, нема житла твого,
тобі смертельну ворог пропонує дозу.
Що українського у тобі є? Сумна печаль,
не вчив, не вчиш і не бажаєш вчити мову,
стискає серце невимовний біль і жаль,
високо в небі зорям шепче місяць колискову.
Так тихо-тихо засинає день, надходить ніч,
дрімають навкруги міста і села,
а рідне слово йде зі мною пліч-о-пліч
й запитує, чому сумна я й невесела.
Ми розпочнемо на світанку день новий,

і будемо з тобою ще радіти,
нікому не здолати дух наш бойовий,
ти вмієш, слово, втішити й зігріти.

Вітрами обвіяна,
дощами обмита,
снігами засніжена,
сонцем зігріта,
красива, усміхнена,
любов'ю сповита,
в боях загартована –
від зими і до літа.
Незламна, нескорена,
воюєш із ворогом,
невиспана, зморена,
за все платиш дорого.
Ти вистойш, знаємо,
йдем разом, зуміємо,
не йдем, а літаємо,
надіємось, мріємо...
Своє, від народження,
шануємо й любимо,
коріння й походження
повік не загубимо.
Хтось вперто нас знищує,
і кожен день зраджує,
хтось градус підвищує,

чуже нам насаджує.
У мову стріляють знов,
у серце, у груди б'ють,
твоя і моя любов
пропасти їй не дають.
Звучи кожен день, співай,
вбивай той гидкий “язик”,
ти сильна, не забувай,
твій голос звучить, не зник.
Ти, мово, наш тил і фронт,
фортеця і оберіг,
окреслюй нам горизонт,
щоб ворог пройти не зміг!

Разом із провідними фахівчинями навчально-наукового Інституту українознавства та студентами Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника 14 жовтня 2024 року ми долучилися до акції в рамках Всеукраїнського туру “Вишиванка – оберіг для воїна”. Дійство відбулося в Івано-Франківській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Івана Франка, ініційоване Інною Іванюк – дружиною полеглого Героя, освітянкою, директоркою Тернопільського правового ліцею №2. Місто Івано-Франківськ – 20 локація, яка отримала унікальну лекцію вишиванок. Цікавим є те, що 20 вишиванка з Івано-Франківська, яка поповнила цю колекцію, стане оберегом для воїна Романа Червака. Це було цікавою несподіванкою як і для мене, так і для самого Романа Червака. Оскільки

презентація моєї збірки, як я уже зазначала, відбувалася в Івано-Франківській науковій бібліотеці імені Івана Франка, то директорка обласної книгозбірні Людмила Бабій запропонувала цю вишивану сорочку подарувати моєму землякові. Усі присутні змогли насолодитися колекцією вишиванок, яку продемонстрували вихованці модельної школи МініМоделс міста Івано-Франківська. Провідні фахівчині навчально-наукового Інституту українознавства та студентки Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника декламували мої поетичні тексти, в яких звучали слова безмежної вдячності нашим захисникам, а моя поезія про вишиванку розпочинала це величне дійство.

Вишиванки мої кольорові,
вишиванки мої дорогі,
одягаю у дні вас святкові,
і присвячую вірші свої.
Кольорові мої й чорно-білі,
в візерунках – життя майорить,
серцю любі, душі моїй милі,
з вами легше і менше болить.
Зігривайте, загоюйте рани,
відганяйте від нас ворогів,
ви – наш код і наш спадок від тата і мами,
ви – історія наша з найдавніших часів.
Убивайте красою чужинців та зайдів,
прославляйте від роду до роду наш край,

одягаю до вас я найкращих герданів та згардів,
нездоланні з тобою, народе мій, знай.

Про патріотичне виховання молоді неодноразово я вела розмову на Івано-Франківському обласному радіо “Дзвони” у програмах “Наші гості” та “Криниця слова”, де декламувала свої поезії та зосереджувала увагу на тому, що крізь призму поетичного слова можна і треба виховувати почуття любові до землі, до найріднішого.

Ці та багато інших заходів, зустрічей дають мені можливість виховувати за допомогою поетичного слова у здобувачів загальної середньої та вищої освіти любов до рідної мови, до рідного краю, до природи, повагу та шану до воїна-захисника, плекати силою слова почуття патріотизму:

Це він дає тобі щодень квиток в життя,
це він плечима над тобою небо підпирає,
це він – твоє й моє надійне укриття,
це він всю Україну нині захищає.
Відважний син твій, Україно, йде у бій,
за тебе він готовий найдорожчий скарб віддати,
багато сили в ньому і прекрасних мрій,
таких, як він, не зможе ворог подолати.
В його руках сьогодні спокій твій,
він дивиться війні відкрито в очі,
відвертий, мужній погляд із-під темних вій,
тримає у безпеці дні твої та ночі.

Наш воїне відважний, збережи себе,
і Україну рідну не віддай нікому,
ти знай, що хтось чекає кожен день тебе,
тож повертайся з Перемогою додому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ґрещук Валентина. Методичні рекомендації до проведення уроків з української мови (Будова слова. Словотвір) для студентів Факультету філології спеціальностей “035 Філологія 035.01 Українська мова та література”, “014 Середня освіта 014.01 Українська мова та література”. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 88 с.
2. Ґрещук Валентина. Ми зустрінемося там, де не буде війни...: збірка поезій. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 152 с.
3. Концепція національно-патріотичного виховання в системі науки України. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 527.
4. URL: <https://drive.google.com/file/d/1BdJsxlljilNxfuy3jjq5n4ZVPeo4gZ8/view>
5. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2011. 808 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Levenets_Yurii/Politychna_entsyklopediia.pdf
6. Слово, загартоване війною. Антологія мережеских текстів (2022 рік). У 3-х т. Т. 3: Поезія. Автор ідеї-упорядник А.М. Мартинець; передмова А.М. Мартинець. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. 297 с.
7. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/18801/1/%d0%a2%d0%be%d0%bc_3.pdf
8. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / уклала Валентина Ґрещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.

**Цикл щорічних лекцій пам'яті Івана Огієнка
започатковано в 2015 році
Серія: Мовознавство та лінгводидактика**

Випуск I. «Лінгвокультурний код як спосіб пізнання світу і мови: відкрита лекція»¹. Лекцію прочитано 19 жовтня 2015 р.

Випуск II. «“Дух” літери, або буква – першоелемент лінгвокультури». 9 листопада 2020 року лекцію прочитала Тетяна Космеда, доктор філологічних наук, професор, професор титулярний, завідувач кафедри україністики Університету імені Адама Міцкевича в Познані (Польща)².

Випуск III. «Український політичний дискурс: лексико-граматичні особливості й тенденції експресивізації мовлення». 4 листопада 2021 року лекцію прочитала Наталія Кондратенко, доктор філологічних наук, професор, декан філологічного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова³.

Випуск IV. «Займенник у системі координат української мови». 10 листопада 2022 року лекцію прочитала Світлана Шабат-Савка, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича⁴.

¹ Лінгвокультурний код як спосіб пізнання світу і мови: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2015. 72 с.

² Космеда Т. «Дух» літери, або буква — першоелемент лінгвокультури: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2020. 84 с.

³ Кондратенко Н. Український політичний дискурс: лексико-граматичні особливості й тенденції експресивізації мовлення: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2021. 48 с.

⁴ Шабат-Савка С. Займенник у системі координат української мови: відкрита лекція. ТОВ «Друкарня “Рута”», 2022. 56 с.

Випуск V. «Навчання української мови в Новій українській школі: зміст і технологічні аспекти». 6 листопада 2023 року лекцію прочитала Олена Горошкіна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання української мови і літератури Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України⁵.

⁵ Горошкіна О. Навчання української мови в Новій українській школі: зміст і технологічні аспекти. ТОВ «Друкарня “Рута”», 2024. 40с.

Навчальне видання

Валентина Грищук

**ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ**

Випуск VI

Серія: Мовознавство та лінгводидактика

Загальна редакція ректора Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
професора **Копилова Сергія**

Автор ідеї прилюдних лекцій – доктор філологічних
наук, професор **Рарицький Олег**

Підписано до друку 10.03.2025 р.

Формат 70x100/32.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 1,95.

Наклад 100 прим. Зам. 199.

Віддруковано ТОВ «Друкарня «Рута»
(свід. Серія ДК №4060 від 29.04.2011 р.)
м. Кам'янець-Подільський, вул. Руслана Коношенка, 1
тел. 0 98 627 00 79, drukruta@ukr.net